

Budapest, 1882. Julius 2.

24. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZE T É N E K
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELFŐLŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: vácsi-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: vácsi-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zeneműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . . 6 ft
Félévre . . . . . 3 ft
Negyedévre . . . . . 1 ft 50 kr.

Német zeneakadémia a sugáruton.*)

Nálunk sok olyasmi történik, minek nem szabadna történnie. A szakértelem hiányában, szigorú s lelkiismeretes ellenőrzés nélkül a művészetek terén egyik botlás a másikat követi. Ezek száma legió.

Ezeket egytől-egyik elősorolni nincsen, fájdalom, terünk, csakis a legujabb botránnyal, a zeneakadémia kinevezésekkel akarunk ez uttal foglalkozni, olvasóink ez egyből is következtethetnek a többire.

Létezik a sugáruton egy ugynevezett »Magy. kir. országos zeneakadémia«, melyet a nagyzás hóbortja hozott létre. Ez az intézmény Magyarország adó filléreiből, nagy szubvencióval csakis azért létezik, hogy egy pár nagyképű műkedvelő államsegélylyel experimentálhasson benne, s kénye kedve szerint germanizálhassa általa a hazai zeneművészetet.

Europa művelt államaiban az a szokás dívik, hogy a művészet előkelő és fontos állásaira művészek, még pedig hírneves művészek alkalmaztatnak, nálunk megfordítva, az ilyen állásokra műkedvelők lesznek kinevezve, elég ha szalon ember az illető, társaságokba jár s intimsza azon körnek, mely a minister úr tollát a kinevezéseknél vezeti.

*) E borsos megjegyzésekkel telt cikkben sok oly erős dolog foglaltatik, melyet a szerkesztőség nem vall magáénak. Viszont, sok oly vélemény van benne, mely helyes világításban tünteti föl a ferde viszonyokat. Szerző a szó szerinti közlést kötötte ki, mi tehát a benne rejlő igazságok miatt elhatároztuk, hogy ezen fél véleményének is tért nyitunk.

A szerkesztőség.

Ily formán lett Mihálovics Ödön úr az országos szini tanoda főigazgatójává.

Ért Mihálovics úr a drámához — jártas ő talán az énektanítás terén — nem. Mihez ért tehát a főzeneigazgató úr? erre egyszerű a válasz. A tapogatózó, nagyképű műkedveléshez, zagyvalékos zeneművek megírásához, s ahhoz, hogy a ministeriumnak, melyben tudvalevőleg szakértők nincsenek, ezekkel imponáljon.

Ő úgylátszik erősen feltette magában, hogy hazai zeneviszonyainkat gyökeresen reformálni fogja, reform terveit már meg is kezdte. Könnyű neki, hisz a hatalom a kezében van, s leendő családi összeköttetései egyeduralmat biztosítanak neki.

Lássuk csak kis részben a nagy reformator eddigi működését.

Az országos szini tanodában annak két ága (a dráma és opera) közül csakis az utóbbira merete eddig figyelmét kiterjeszteni, mert az előbbi hála a műzsák gondviselésének! olyan kitűnő szakemberek kezében van, kik kezdettől fogva kikértek maguknak mindenféle boldogító beavatkozást s a főigazgató úr minden egyes kísérleténél derekasan az újjaira kop-pintottak. Reform mániája egész teljével fordult tehát az operának. Szétugrasz'otta a neki nem tetsző énektanárokat és zongoratanárt, s lehozta Bécsből Passy-Cornet asszonyt énekmesternőnek, ki lehet ugyan igen jeles énekmester, de magyarul nem tud egy szót sem, s véleményünk szerint magyar énekest vagy énekesnőt csakis az tud kiképezni, ki a magyar nyelvet tökéletesen bírja. Vagy talán a külföld leendő énekművészei Budapestben képeztessenek magyar pénzen.

Mikor aztán a szini képezdében elkészült a főigazgató úr, az országos zeneakadémia felé fordítá reformátori figyelmét. Ezen intézetben tulajdonkép nincs mit keresnie, hanem hát gondoskodott ő annak idején, hogy ennek belügyeibe is bele nyulhasson. A zeneakadémiának elnöke tudvalevőleg Liszt Ferenc, igazgatója pedig Erkel Ferenc. miután pedig Liszt Ferenc, legnagyobb sajnálatunkra, csakis egy pár hétig tartózkodik évenként a zeneakadémia pompás elnöki lakosztályaiban, Mihálovics főigazgató úr gondoskodott Liszt helyetteséről, egyik legjobb barátja Véghe János kir. kereskedelmi és váltó törvényszéki bíró személyében. A bírói kar ezen kitűnő tagja, ki, mellesleg említve, finom érzékű és alaposan képzett zenész is, tehát csak arra szolgál, hogy Mihálovics úr általa mindazt keresztül vihesse a zeneakadémiában amit akar, arra szolgál, hogy általánosan ismert szerénységével maszkirozza a tulajdonképi mozgató erőt Mihálovics urat.

Már most kérjük az igen tisztelt olvasóinktól, helyeselhető-e az, hogy Liszt Ferenc helyettesének annak állásának megfelelő hatalom-

mal egy törvényszéki bíró, tehát jogász és nem zenész, neveztetik ki korszoros zeneszerzőnk Erkel Ferenc fölé*)

Nem-e nevetséges, ha egy jogász akar zenei dolgokban imponálni egy Erkel Ferencnek, s nem-e mondható botrányos sérelemnek, ha azon intézet élére, melyet érdemdús dalműköltőnk, a magyar, **hazafias nemzeti** zeneművészet legfényesebb alakja igazgat, egy törvényszéki bíró, tehát nem tulajdonképi szakember neveztetik ki helyettes elnöknek.

Ez azonban csakis azért történt így, hogy Mihalovics úr az orsz. zeneakadémia ügyeibe is belenyulhasson.

A legújabb tanári kinevezéseket magában foglaló miniszteri leirat így hangzik: Végh János helyettes elnök úr ajánlatára kinevezem az ének tanszak tanárává Passy-Cornet asszony és Pauli Richárd urat, az orgona és kariskola tanárává Köszler J. kölni karnagy urat s. a. t. sokkal helyesebben s az igazságnak megfelelően pedig így hangzanék: »Mihalovics Ödön úr ajánlatára« s. a. t. mert ez megint csak a szini iskola főigazgatójának műve Az őnogatására négy tanszékkal gyarapítottatott a zeneakadémia. Az ének, orgona, kariskola és magyar nyelv; az ének e mellett a szini tanodával szerves összeköttetésbe hozatott az által, hogy a zeneakadémiában és a szini tanodában ugyanazon tanárok fognak tanítani s a szini tanodában ezentúl csakis azon növendékek fognak felvétetni, kik a zeneakadémiában 3, illetőleg 2 esztendeig énektanításban részesültek Ez nézetünk szerint, teljesen elhibázott kombináció mert egészen más az akadémikus és egészen más a szinpadai énekkutatás. Míg az akadémia műkedvelőket is kiképezhet, a szini tanodának nem szabad műkedveléssel foglalkoznia, arra pedig, hogy kész művészuőket képezzen ki, egy esztendő nem elég. Az akadémikus énektanár ritka esetben szokott egyuttal szinpadai rutinier is lenni, azért ha már okvetlen kellett az állam pénztárból két helyen énektanárokat fizetni, akkor mindenütt más, más, énektanárokat kellett volna alkalmazni. A mostani Mihalovics-féle tévrendszer szerint a tanítvány a zeneakadémiában három évig tanul, a zeneakadémiai énektanárnál s aztán átlép a szini tanodába ugyanazon énektanár keze alá, kinél egy szikrával sem tanul többet, mint a mennyit nála már a zeneakadémiában elsajátított. Mintha bizony a tanítás foganata a helyhez lenne kötve s az határozná valjon az akadémia vagy a szini tanoda tantermében tanul a tanítvány. A tanár teszi a különbséget s különböző tanárok alkalmazása esetén meg lenne az eshetőség, hogy a mit az egyik ront, a másik ismét jóvá teszi. A szini tanoda tanárainak olyanoknak kellett volna lenni, kik

*) Nem hallgathatjuk itt el azon megjegyzésünket, hogy eikkiró önmagával jó ellenkezésbe, midőn egyszer „kötő zenésznek“, máskor pedig „nem zenésznek“ mondja Végh urat. Okoskodása itt nem állja ki a kritikát.

a színpad szükségleteit tüzetesen ismerik, kik szintén azon a színpadon mozognak, mely számára e színi tanoda tanítványait kiképezteti.

Azért olyan kitűnő a színi tanoda drámai osztálya, mert a tanárok: Paulay, Szigeti, Bercsényi egyuttal a nemz. színházhoz tartoznak. Így például Paulay igazgató legjobban tudja melyik tanítványból mit képezhet. Azért nézetünk szerint Káldy Gyula mint színi tanodai tanár jól betöltötte a helyét s Passy-Cornet asszony helyett Erkel Gyula vagy még helyesebben Erkel Sándor opera igazgatót kellett volna kinevezni tanárnak

Az orgona és kariskola tanszékeire következők megjegyzéseink.

Az országos zeneakadémia olyan szegény, hogy nem tudja a legszükségesebb hangszerek (hegedű, gordonka, fuvola) tanszékeit létesíteni, s íme az orgonára van pénz, mert Kösztler urnak a kölni karnagynak kenyérre van szüksége. A helyett, hogy az egyik vagy másik akadémiai zongora tanárnak fizetés pótlék kilátásba helyezése mellett kötelességévé tették volna azt, hogy magát bizonyos idő alatt az orgonajátékban tökéletesítse vagy pedig ismert szakembereink Lohr János, Engeszer, Puks, stb közül választottak volna, behoztak Magyarországra egy porosz obskurus karmestert rendes tanárnak évi 2000 frt (!) fizetéssel, a kinek lesz majd gondja, hogy honfitársait a Herr Schulze, Mayer, Müller Schleiningen és Pumpendingen-eket magyar székesegyházaink különféle regens chori állásaira lassankint becsempéssze, ezek aztán majd magukkal hozzák a német kulturát s megfészkelik magukat ott, hol ugyis csiga léptekkel halad a magyarosodás, — a zenész körökben.

Vagy tetszett volna egy tehetséges magyar ifju zenészt kiküldeni valamelyik külföldi hírneves organistához kiképeztetése céljából, s ennek megtörténte után rendszeresíteni az állást.

Saját fiainknak nincsen ide haza helyük, ha egy-egy tehetséges emberünk akad, annak külföldön kell megkeresnie kenyerét, mert ide haza nincsen számára hely, hírnevéhez méltó állás, s ha aztán akad egy hely, akkor egy reform hóbortos műkedvelő tanácsára betelepítenek egy porosz karmestert — germanizálni.

Nem ismerjük Kösztler urat, azért nem is mondhatunk ítéletet képzettségéről, annyit azonban tudunk, hogy magyar kariskolát nem tud képezni, mert nem tud egy szót sem magyarul Kösztler urat tehát olyast fog 2000 frt évi fizetésért tanítani a mire nem képes, ez pedig ép olyan botrányos, mint a milyen nevetséges

Hát nem találtak egész széles hazában egy magyar zenészt sem, kit a kariskola tanárává kinevezhettek volna?

Dehogy nem, csakhogy Mihalovics főigazgató úrnak tetszett sutytyomban, pályázat kihirdetése nélkül tölteni be ez állást, úgy hogy szak-

embereink legalább hivatalosan nem tudták, hogy ilyen állás fog a zeneakadémián rendszeresíttetni. Elég legyen annyi érdemes reflektáló között egyet megemlíteni, ki egymaga elég bizonyíték arra nézve, mennyire nem volt szükségünk Kösztler úrra H u b e r Károly az orsz. dalárszövetség karnagya, a nemzeti színháznak 30 éven át karnagya, egyike legnépszerűbb kardal szerzőinknek, szintén igényt tartott ez állásra s mellőztetett, mert ő magyar születésű, negyven évig szolgálja már hazáját, holott Kösztler legnagyobb érdeme az, hogy porosz és senki sem ismeri.

A mi a magyar nyelv tanszékét illeti, csak gratulálhatunk a főigazgató úr bölcs előre látásának, a hol németek a tanárok, ott magyar nyelv mesterre is szükség van. Dr. Várady Antal bizonyára a tanár urak számára fog először is rendkívüli tanfolyamot nyitni. Passy-Cornet asszony, Volkman Róbert és Kösztler tanár urak majd megtanulnak idővel magyarul, addigra ismét kerülnek be újabb tanárok Németországból és dr. Váradynek lesz ujra dolga.

Mihalovics főigazgató úr, a német kultúra főpapja biztosan halad célja felé, s rövid idő múlva elérndi azt, a mi fővágya:

N é m e t z e n e a k a d é m i a a s u g á r u t o n .

A zeneakadémia vizsgahangversenyei.

A tanévet egy hétig tartó vizsgák s azok nyomán következett két hangverseny: a zenekari és a magyar hangverseny zárta be. E két hangverseny volt hivatva a növendékek tehetségének elitjét mutatni be, s ezért főleg ezekkel foglalkozunk.

Általános volt a vélemény a zenekari hangverseny programjának túlságos hosszúsága fölött, mely miatt a II-ik szakaszba eső sok jóra már el volt fásulva a közönség azon csekély ottmaradott része is, amely valódi érdeklődésből gyűlt a redoute kis termébe, hogy a zeneakadémia kiváló növendékeinek zenekari műveit és a magasabb zongorakiművelési osztályok növendékeit hallhassa.

A zenekari művek elégségesek lettek volna egy este teljes betöltésére. Így a közbeszúrt zongorasámok csak hátrányosak voltak amazokra.

A zongoranövendékek közül kitűntek Neumann Gizella, Hegyei Géza és May Ida; a két hölgy ízléses, szabatos játékuk, Hegyei úr pedig erőmutatványai által, csak úgy nyögött ujjai alatt az a szegény hangszer. A mérséklet majd megjő magától!

A zenekari művek közül legtöbb tehetséget és phantáziát árultak el Mannheim Gyula symphoniája, mely a szerző korához képest (alig 16 éves) meglepő routint, friss, egészséges gondolatmenetet árult el, kivéve a középrész, mely üressége által egészen kiesett a többi keretéből; azután Gál Ferenc nyitánya, mely szingazdag hangszerelés tekintetében valamennyit fölül multa Sokat várhatunk tőle.

Mayer úr zongorahangversenye, bár nagy szorgalmat eláruló munka, ihlettséget azonban nem igen bőven tartalmaz. Egy pár oláhos

1) Szeged (Magyar) Gyula

Hegyei Géza és May Ida?

motivum pedig épen úgy illik a száraz kombinációk közé, mint ama bizonyos »Faust auf's Aug«. Hja, egység és stylus nem tartozik a szorgalom vívmányai közé; oda jellemhatározottság és igazi költői vérmérséklet szükséges! Hangszerelése pedig épenséggel gyarló. Nem elég csak arra ügyelni, hogy a solohangszer takarva ne legyen a kíséret által, hanem kontraszt színekkel emelni kell hatását. A modern hangversenyek közül díszes példa erre nagymesterünk Lisztnek es-dur hangversenye.

Kézsmárky Árpád »zeneképe« és Breisach Izidor »nyitánya« még a kezdet nehézségeivel küzdenek. Előbbtől azonban a magyar genreből jobbat várni lehetünk feljogosítva.

A tanárok közül, kik a növendékeknek részint a zeneszerzés, részint a zongorajáték gyakorlatába bevezetésén fáradoznak, kiváló dicséret Erkel Gyula urat illeti, kinek tapintatos és finom ízlésű utmutatása minden növendékén megérzik.

Zenetanítás a vidéken.

(Sajat levelezőnkől.)

Karansebes, jun. 26.

A karansebesi dal- és zeneegylet egy zeneiskolát tart fenn, melyben a pártoló tagok gyermekei zongora és hegedűoktatásban részesülnek. Ezen egylet igen sok változáson ment már keresztül. A legutolsó változás f. é. február hóban történt, a midőn a szakértőket onnan kiküszöbölték s protekció útján Felsmann Vince urat választották karmesternek, ki tanítványaival f. hó 25-én tartott vizsgát.

A program 17 számot tartalmazott, elejétől végig csak is német nyelven kiállítva »der Ausschuss« aláírással A derék »Ausschuss«-nak öröme telhetett benne!

A kezdő zongoristák mind apró gyakorlatokat játszottak 2 és 4 kézre különféle szerzőktől, s bemutatták karmesterük gyarlóságát. Mindegyik tanítvány másképp ül a zongoránál, s minden egyes billentyűt egész karral ütnek meg oly erővel, hogy az ember kovácműhelyben véli magát.

A haladók nehezebb darabokat mutattak be, s minthogy ezekre még képtelenek, a hangjegyek felét a zongora alá ejtették, miközben a pedálnak ugyancsak volt dolga.

Képzett zongoratanítvány nincs.

A kezdő hegedűsök a Henning-féle iskolából játszottak gyakorlatokat, melyeket a karmester hegedűn kísért. Itt láttunk és hallottunk csak szép dolgokat.

Minden hegedűsnél más hegedű és más vonótartást láttunk, (a test tartásáról nem is akarok szólni) a mi nem csoda, mert a karmester is rosszul tartja a hegedűt és a vonót. A tanulók egyetlen hangot sem játszottak tisztán, hozzá még a karmester is hamisan kísért, s ezt nevezik nálunk hegedű vagy zeneoktatásnak.

A haladó hegedűsök a Schönlein-féle füzetekből játszottak darabokat. Ezek közül többen a volt hegedűtanító alatt Beriot hegedűiskoláját tanulták s a 4-ik fekvésig jutottak volt, s e gyakorlatokon kívül Pleyel s másféle a 3-ik és 4-ik fekvést túl nem haladó hegedű duókat játszottak.

x) Blüher Székely

Ezt a mostani karmester mind figyelembe nem vette, mert a haladók által játszott darabok mind az első fekvésben voltak írva.

A haladókon csodálkoztunk leginkább. Ezek a volt hegedűtanító vezetése alatt több ízben játszottak a helybeli templomban tisztán és szépen, a vizsgán ezek is az I. fekvésben mind hamisan játszottak, mit a karmester elfödendő, ropogó zajjal kísért a zongorán.

A vizsga koronája az utolsó szám volt. Az összes hegedűtanítványok a karmesterrel élükön, félkörbe álltak s eljátszották a »Wer will unter die Soldaten« dalt, mit egy zongoratanítvány kísért, s melyben a karmester és az összes tanítványok rossz tartását, valamint hamis játékát bámulhatni még egyszer szerencsénk volt.

S mindezeket az egylet választmánya viharos tetszésben részesítette. Mi pedig, kik szintén értünk s tanultunk valamicskét a zenéből, ezt gondolva távoztunk: Bocsáss meg nekik atyánk, mert nem tudják, mit cselekszenek.

Egy pártoló tag.

Énekügyünk a leányiskolákban.*)

B u d a p e s t, j u n. 29.

Nagy volt az én szívem gyönyörűsége ma, midőn mi ottlevő vendégek a VII. kerületi polgári leányiskolánk zárünnepélyén ma eleitől végig tiszta magyar művészi szerzeményekben gyönyörködhettünk. S mily meglepő tapasztalat! Minden leány arcáról leolvashattuk, hogy nem az ének kedvéért énekel, hanem a lelkében élő érzemény kifejezésére. Ajkuk és ujjuk egyformán a magyar szóló művészet szolgálatába szegődtek. És a nemzeti szellem, nagy dicséretére az illető énektanárnak, az egész iskolai életidőn át gondos ápolásban és fejlesztésben részesül.

Ha visszatekintek a múltba, tíz évvel ezelőtt csüggesztőleg kelle tapasztalnom, hogy itt, mint minden, a mi magyar, a dalköltészet is egészen el van hanyagolva. Sőt még néhány évvel később is úgy találtam, hogy polg. leányiskolai növendékeink évről évre alig énekeltek egy pár dalocskát magyarul, s ha énekeltek is, azok többnyire annyiban voltak magyarok, hogy több, kevesebb szerencsével voltak magyarra lefordítva. S a zongorázó leány magyar műről hallani sem akart. Magával hozta majd mindenik tanítványunk az erős ellenszenvet a magyar nemzeti érzelmek szüleményei iránt, és szereplésükben mindig kitűnt, hogy járatlan világban vannak, a midőn a magyar érzésnek akarnak kifejezést adni. Még vendég gyanánt sem volt kedves előttük az, a mi magyar. Semmi fogékony-ság sem volt bennök sajtáságaink iránt. Lyrai költészetünk tanításának kapcsában példázólag szólván a magyar zene egyszerű, nemes, szűzies, komoly és érzelmes voltáról, a mely sajtáságoknál fogva zenénk minden művészet-pártoló figyelmére érdemes, sőt, mivelhogy mindenek felett egyedül ez felel meg gondolkozásunknak, érzelmünknek, örömünknek, bánatunknak, minden helyzetünknek; tehát ezt mivelőleg fejleszteni és

*) A „B. H.”-ből.

terjeszteni minden magyar leánynak szent kötelessége: mondom, hiába szóltam ezekről — mind nem ért semmit, vagy igen keveset, mert látszott a fitymáló mosoly minden olyan zenei szerzeménnyel szemben, a mi magyar.

De hát honnan van ez ellenszenves magaviselet leányainknál? Magokkal hozták a család köréből, mely ha magyar volt is, e tekintetben idegen ajku, avagy idegen zenei hatás alatt álló zenetanító nézete után indult. És ez így volt, s fájdalom, sok tekintetben így van az most is, nemcsak a fővárosban, hanem tősgyökeres magyar városainkban is.

Hasztalan minden hivatkozásunk magyar zeneköltészetünk érdekében arra az önállóságra, melylyel az a nép kedélyéből fejlődött, s a melynek eredetiségénél fogva nagyobb és erőteljesebb közvetlen hatása van, mint bármely zeneiskolának: célunkat nem érzük el s leányaink a legtöbbször idegen szellemű darabokkal törekszenek mulattatni.

Az idegen zenetanár már a legelső órákon fejébe veri a növendéknek, hogy a magyar nóta cselédeknek, cigányoknak való, a valódi kisasszony ízlésének az idegen zene felé kell hajolnia, magyar dalt minden szolgáló tud, pedig nem is tanult zenét. A kisasszonyt egyrészt az is különbözteti meg a cselédtől, hogy a »szűz imáját« el tudja játszani s valami opera- vagy operettáriát jól rosszul elénekelni.

Polgári családaink körében a magyar zenében a legtöbb játszó gyenge, s a magyar leánynak vajmi ritkán tartozik vágyai közé, hogy ily darabok eljátszásában legyen virtuóz. Pedig a leányoknak kiválóan magyaroknak kellene lenni minden érzésükben, mert a fiu a nagy világnak, de a leány a családnak maradjon mindig az ő nemes érzéseinek veszte-tüzével.

Ezen okoknál fogva nagy az én szívem gyönyörűsége, hogy végrehaláhára voltam oly nagyobb szabású iskolai ünnepélyen, mely tetőtől talpig tiszta magyar volt.

De hát elemi iskoláink nem tudnak a család ferde érzéseinek e tekintetben gátat rakni? Eddigelé a főváros elemi leányiskolák igen keveset tettek, sőt a mennyire adataim terjednek, a nemzeti érzületnek dal által való fejlesztésére nem is gondoltak. Ezt mondhatjuk (ismétlem a mennyire adataim vannak) a képzőintézetekről és az illető hatóságokról is. Zenészeink és zenészeti társulataink mind, mind nem tettek e tekintetben semmit. Erre hagy következtetnem ama tiz leányiskola dalgyűjteménye, melyekre adataim vonatkoznak.

Semmi rendszer, irány, cél ezen dalok alkalmazásában. Parlagon van hagyva nálunk a leányszív akkor, vagy csupán csak az esetlegre van bízva, a midőn a legbecsesebb érzések elsajátítására legfogékonyabb volna.

Csupán térszűke miatt nem irhatom mind ide azon semmitmondó dalokat, mik négy éven keresztül taníttatnak a lányoknak. Alig elvétve akad közöttük egy-egy becsesebb darab, mint pl. a »Hymnus«, »Tied vagyok, tied hazám«, stb.; de jóformán semmi, mely a családi életre, a nők valódi hivatáskörére vonatkoznék. Még a negyedik évben is olyanokat énekelnek, hogy »kétszer nyilik az akácfa virága, kétszer járok én egy nap iskolába« stb.

A nemzeti dalok tehát ily módon vannak nálunk kultiválva. Nem állítom, hogy városszerte így vagyunk, de ha nagyobbára ily kép állana előttünk dalügyünket illetőleg, — azon annyiban nem igen csudálkoznám,

a mennyiben legtöbb nőtanítónk az angol apácanőknél szervezvén képesítését, azoktól ugyan a magyar nemzetiség érdekében nem igen sokat lehet profitirozni.

Eme futólag vetett pillantások után is kimondhatjuk, hogy énekügyünk több istápolást igényel, s hogy az elemi iskola előnyeit nem fordítjuk hasznunkra kellőképen. De legyünk jó reménységgel!

A »Harmonia társulat« talán figyelembe veszi egy alkalommal e mulasztásokat is, s valóságos Petőfi-szellemben lát hozzá a zene nép-nemzeti műveléséhez! Addig olvasgassuk el a hazafias szellemű szép elmélkedéseket a paedagogiai lapokban is és gondoljuk utána nemzeti nagyköltőnk ama felkiáltását: »Csakhogy egyszer tenne is már valamit!«

Dr. Kerékgyártó Elek.

T Á R C A.

„A pálinka.“

Zola „Assomoir“-ja után írt dráma nyolc képből. Először adta a népszínházban június 17-én.

»Nana« bukása után közvetlenül az »Assomoir« diadala következett, nagy sikerrel moraliter, annál csékélyebben anyagilag. Már a második előadás (vasárnap) tátongó ürességű ház előtt folyt le, — nyáron nincs Budapesten színházlátogató közönség. S előbb nem is lesz, mint akkor, ha Budapesten az éjjel élvezete általánosabb lesz és a színházak este 9 órakor kezdődnek.

»A pálinka« nagyobb sikere egyrészt az ismertebb és közönségünkhöz ép úgy mint színészeinkhez közelebb fekvő kör s keret, másrészt pedig a színészek jobb játéka által idéztetett elő. Az »Assomoir« ezen drámatizált alakjában, néhány apróságot leszámítva, nem viseli magán a kizárólagos francia jelleget annyira, mint »Nana«. Az az épületbádogos, ki Coupeau neven a darab hőse, ép oly érthető alak lesz Francia-, mint Magyar- vagy Oroszországban, Gervaise szeretete és nyomora ép úgy mint Virginie gyűlölete is tisztán emberi, faji vérvégülék belejátszása nélkül. És így a színműnek legtöbb alakja, — míg ellenben »Nana« annyira speciálisan párisi, hogy arra még csak Franciaország más városa is alig alkalmazható. Nem csoda tehát, ha nálunk érthetetlen volt, különösen oly előadásban.

Az »Assomoir« volt az első oly regénye Zolának, mely rendkívüli merészsége által világszerte föltűnést okozott. Zola volt-képen az »Assomoir« óta világhírű ember. Ha Zola a régi keretben marad meg a »Naná«-val és »Assomoir«-ral is, azon irányban haladva, melyet rajzai, novelettjei és első regényeiben követett, bizonyára nagyon, nagyon sok idő eltelik belé, amíg elsőrangú helyet küzd ki magának az irodalomban, — de ily hírnévre, mint a milyennel most dicsekedhetik, szert nem tesz soha.

Zola maga teljességgel nem titkolja, hogy darabjai dramatizálásával nincs megelegedve. A drámává átalakított »Assomoir« elé írt előszóban

fanyarul dicséri az átdolgozóknak különösen azon érdemét, hogy azok teljességgel nem törődve azzal, mi tetszenék neki és mi nem, mit tartana ő fontosnak s mit kihagyandónak, saját szakállukra átdolgozták az ő regényét. Ez átdolgozás természetesen csak halavány árnyékát adja a Zola szörnyen »vastag« regényének, a mese megmaradott, de a Zola által »naturalizmus«-nak nevezett holmi, — az elmaradt.

Köszönet az átdolgozóknak.

»A pálinka« voltaképen az iszákosság káros befolyását tünteti föl az alsóbb néposztályra. Mint regénynek van értelme és jogosultsága, mert hisz a regény a drámai vagy épen tragikai igazságszolgáltatás követelményeivel nem tartozik törődni, drámában azonban az is szóba jöhetne hogy hol rejlik Coupeau és Gervaise szörnyü bünhődésének magva jellemükben? A dramatizált regények átdolgozói ezt sohasem kérdik, meg van az anyag párbeszédekbe, jelenetekbe osztják s azzal készen van az új mű, mely minden, csak nem dráma.

»A pálinka« annyiban hasonlít a drámákhoz, hogy legalább egységes meséje van, mely a Coupeau-család körül forog, főalakja Gervaise, a mosónő. Az ő halálával végződik a dráma, melynek tárgya az, miként jut teljesen tönkre a férj iszákossága folytán egy egész derék és rokonszenves család, miként jut a felnőtt nagy leány Nana azon utra, melyen később oly fényes carrieret csinál, míg végre is áldozatául esik léha életének.

Maga a voltaképi magva a drámának egészen úgy hat, mint egy erkölcsi elbeszélés, s mint azok a régi acélmetszetek, melyek a »szorgalom gyümölcseit« és a »hanyagosság következményeit« mutatják be, amazt gazdagság, kényelem, aranyak, jó bor, szerencsen inas stb. képében, emezt üres erszény, nyomorgó család, lyukas csizma, foltos ruha s egy obligat sovány kutya alakjában, mely hű szemével mint élő szemrehányás tekint a hanyagsága által tönkrement gazdára. Ha az »Assomoir«-ban Coupeau nem adja magát iszákosságra, az állványról leeste után, akkor a nyomor nem áll be a háznál. A naturalizmus a drámát illetőleg tehát mindössze abban rejlik, hogy Coupeau aljas szenvedélynek lesz áldozatává: saját állatiasságának.

Abból a meséből különben, a mit mi 8 képben Busnach és Gasteineau uraktól látunk, alig ösmerünk Zola féktelen »Assomoir«-jára. Azok a részletek, mik annyi borzadályt keltettek az olvasókban, s mik színpadon csakugyan előadhatlanok, szépen elmaradtak. Zola keserves följajdulása az előszóban tehát nagyon is indokolt, hisz ő a naturalizmust ép ezekben látta. A mi színészeink és színésznőink előadásában pedig nagyon is illedelmes lön a félelmes »Assomoir«. Igen természetesen, így kellett játszaniok, mert a mi közönségünk izlése nem durvult el annyira, hogy Zola izlésében gyönyörködjék.

A drámának természetesen még egy hibája van, a mi a regényben nincs meg. Nem látjuk a folytonosságot, mely a fölgyógyuló Coupeaunál az iszákossá levést igazolná. Az V. képben lebukik az állványról, a VI. képben mint javíthatlan iszákos kerül szemünk elé. Nagyon is érezhető az, hogy a közönség a delirium tremenst színpadon akarván látni, — késült az »Assomoir« dramatizálása.

A mi magát az előadást illeti, említettük már, hogy az jeles volt. Az

igazgatóság is nagyobb gondot fordított reá, néhány szép új díszletet is készített a darabhoz. Első sorban Halmi urat, a nemzeti színház vendégszereplő tagját kell kiemelnünk, ki Coupeau szerepét mesterien játszás különösen a delirium tremenssel viharos tetszést aratott Felfogását valódi realizmus jellemzé, merjük hinni, hogy Zola ur is elégedett lenne derék művészünkkel. Mellette méltó párjaként állott Rákosi Szidi asszony »Gervaise« szerepében, a többiek pedig, köztük Nagy Ibolya, Csatai Zsófi és Berkes Etel kisasszonyok, kiválóan pedig Klárné asszony a hölgyek közül méltó keretet alkottak a két főszereplő mellett.

Raff Joachim. †

(1822. máj. 27. — 1882. jun. 25.)

Még pár hét előtt az »Emlék naptárban« csak születését jeleztük, ki sejtette volna, hogy ma már halálnapját is oda írhatjuk az erőteljes férfiúnak, ki számára a magas életkor dacára sem létezett az aggkor gyöngülése, s ki végre is úgy esett el, mint a katona a harctéren, szívszélhűdés érte s pár perc alatt élettelen holttest lón az erőteljes aggastyánból.

Raff halála világszerte részvétet fog kelteni, mert ahol zene létezik, ott Raff neve a műsoron szerepel. Kétszázon felül menő szerzeményei egymásután járták be az egész világot, neki dicsőséget, de alig is egyebet hozván. Csakis élete vége felé jutott érdemeinek anyagi elismeréséhez is, midőn a frankfurti konzervatorium igazgatójává lón.

Az elhunyt nagy zeneszerző, kinek főművét, erdei szinfoniáját alig félév előtt élvezte Budapest közönsége, svajci születésű volt. Atyja még gyermekkorában kivándorolt, anyja pedig a szabadság honában Svájcban született, s első fiuk Joachim, Lachenben, a zürichi tó mellett látta meg a napvilágot először. Raff atyja maga ki egy svajci klostromban nyerte neveltetését, mint műkedvelő foglalkozott a zenével, azonban arra távolról sem gondolt, hogy fiából zenészt csináljon: pappá vagy legalább is filológgá akarta őt nevelni, s ezért szintén jezsuita kolostorban képeztette. Rendkívüli szorgalma és tudományszeretete képesíté Raffot a legszélesebb műveltségre, úgy hogy a többi között a görög, latin és héber nyelveket is tökéletesen bírta. Azon kevés zenész közé tartozott, kik mást is tudtak mint szakmájuk s ép ezért nem lehet bámulni, hogy egy phöniciái költő fölött a legnagyobb szakavatottsággal vitázott kevéssel halála előtt és »Sámson« című dalműve miatt Assyr forrás tanulmányokat eszközölt a weimari könyvtárban s ott a híres Preller filologot csodálkozásra bírta alapos jártassága fölött a holt nyelvekben.

Húsz éves ifju korában Rapperswyllben mint tanító volt alkalmazva. A zene azonban ott zsongott lelkében, hogy kitörjön és eget kérjen. Akkor jutott azon gondolat eszébe, hogy Mendelssohnhoz fordul, ítéletére bízva sorsát. Néhány szerzeményét elküldé tehát a mesternek azon kérelemmel, írja meg őszintén, tehetségnek tartja-e vagy sem? Tudta ugyan, hogy atyja akkor jóformán elátkozza »eltévelyedett« fiát, s hogy egész családjával szakítania kell, azonban, midőn Mendelssohn az ismeretlen ifjut tehetségesnek ítélte, elhatározó lépését megtette ő Mendelssohn nem fogadhatta őt tanítványául, mert folyton utaznia kellett, más mesterhez az ifju nem akart fordulni, s így elhatározá, hogy önma

gát képezi ki zenészsze Atyja levette róla kezeit s így ő, minden anyagi segély nélkül, önmagát tartva fönn, a kenyérkereset mellett élt műzsájának s önmagából nevelte azt, a mivé lön, mesterek utasításait is nélkülözni levén kénytelen. Mily tehetség volt, mutatja az is, hogy amit legnehezebb elsajátítani, a bevégzett formák valódi mestere lön.

Elhatározó befolyással volt rá Liszt ismeretsége is, melyet térszűke miatt csak következő számunkban beszélhetünk el. Eredetiségben ez ritkítja párját.

Raffra nézve igen fontos hely volt Stuttgart, hova Svajcból vonult. Itt fejezte be tanulmányait, keserves kenyérkeresettel, itt szerzé legszebb műveit, itt jutott hírnévre apróbb-nagyobb dolgozatai által Innen Weimarba ment hol négy évi tartózkodás alatt ismerkedett meg Genast Dóris színésznővel, kit hosszas mátkaság után 1859-ben vehetett csak nőül Wiesbadenben, hova a művésznőt szerződése hívta, s hova ő is követte őt.

Lassan-lassan emelkedett Raff Joachim hírnévre és tekintélyre s már dérelepte fővel jutott csak ahhoz, hogy végre elismerjék őt Dalművei, szinfoniái, köztük a már említett harmadik, ösmert hegedű kavatinája, szonátái, dalai végre is világhírt szereztek neki s midőn a sirba dől, az őt világréz részvéte teszi le koszorúját a frissen hantolt sirra

T. olvasóinkhoz!

Lapunk jelen számához csatolva veszik t. előfizetőink a harmadik zenemű-mellékletet ez év folyama alatt. E számot még valamennyi előfizetőnknek megküldöttük, azoknak is, kiknek előfizetése a mult számmal lejárt. Tisztelettel kérjük föl azokat, kik előfizetéseiket még meg nem ujták, méltóztassanak azt mihamarább eszközölni.

A „Harmonia“ kiadó hivatala,
(váci utca 3.)

ZENE.

* Zapf Antal tanár úr levelet intézett szerkesztőségünkhöz, melyben sértődését fejezi ki a zenedei vizsgákról írott cikkben az őt illető pontok fölött. Hivatkozik arra, hogy már 40 év előtt játszott nyilvánosan és 18 éve tanára a zenedének. Azt hisszük, hogy a t. tanár úr érdemeit a multban senkinek esze ágába sem jut eltagadni, sőt ellenkezőleg, maga a kérdéses cikk írója dr. Hubay úr is kijelenté épen a sérelmes cikkben, hogy Zapf tanár úr eddigi érdemeitől levonni teljességgel nem akar. Igen szívesen elismeri a szerkesztőség is, hogy Zapf

tanár úrnak nehéz helyzete van növendékeivel szemben, kik a zenére csak is annyi időt szentelhetnek, amennyi a középiskolai tanulmányoktól még megmarad; tudjuk azt is, hogy Zapf úr lelkiismeretesen és tőle kitelhetőleg igérkezik tanítványai tehetségét minél kitünőbbben kifejleszteni. E tények bizonyára állanak, ha a siker iránt a nézetek különbözők is. Mi azt óhajtjuk, hogy a kérdés felett többé vita ne támadjon, s hogy Zapf úrnak munkás aggkorát soha más kellemetlenség ezentúl meg ne zavarja.

Az orsz. dalárszövetség

legutóbbi választmányi ülésében elhatározá, hogy a nagy hangversenyt megnyitó prolog megírására Bartók Lajos, ismert jeles költőnket kéri föl, továbbá a műsor iránt állapodtak meg; javaslatba hozattak megnyerendő közreműködőkül Ódry úr és Bartolucci kisasszony, a nemz. színház kitűnő énekesei, Juhász Aladár zongoraművész, Ruhoff gordonkaművész és Hubay Aranka k. a. a színész iskola nagytehetségű fiatal tagja, ki Hubay Jenőnek a „Simon Judith“ című balladához írt melo-

dráma szövegét fogja szavallni. Bizonyára élvezetes és változatos programot ígér ez est.

* Népies zeneiskolát szándékoznak fölláttani Párisban, hol tehetséges egyének a szegényebb néposztályból ingyen zeneoktatásban részesülének. Nem kevesebb, mint 97 párisi művész ígerte meg közreműködését. Csak francia növendékek vétetnek föl az intézetbe, melyben oktatást nyerne minden hangszerből, az énekből, a zeneszerzésből és összhangzattanból.

A szinfalak világából.

‡ Zola Emil — Palmay Ilkáról. A naturalisztikus iskola jelenleg élő legnagyobb alakja Zola Emil e hó folytán értesítést nyert „Nana“ budapesti előadásáról Bánfi Sándor, a „Harmonia“ belmunkatársa útján. Bánfi levelében előadta, mily hatást gyakorolt közönségünkre Zola dramatizált regénye, s kiemelte levelében Palmay Ilka bevégzett alakítását. Zola e sorokra ily választ küldött Bánfinak: „Médon. 1882. június 23. Uram! Kedves sorai nagyon jó hatással voltak reám. A díszet még nem kényeztetett el engem és azért semmiesem oly kedves nekem, mint az a rokokoszenv, mely messziről jön. Magyarország szeretete vigaszt nyújt nekem abban a harcban, melyet közel husz éve folytatok és én igen le vagyok kötelezve, uram, ön és valamennyi honfitársa iránt. Értesültem már Palmay kisasszony nagy sikeréről. Rendkívül hálás vagyok remek alakításaért. Valóban, nagyon boldog volnék, ha személyesen is tapsolhatnék neki. De én borzasztóan rossz utazó vagyok és így a legkisebb reményt sem nyújthatok eziránt önnek. Fogadja legszívélyesebb kézsorításomat stb. Zola Emile.“

‡ Villaret tenorista jövő őszszel megváltik a párisi operától, melynek 1868. óta, tehát majdnem husz éven át tagja volt. Eddigelé összesen 1051 ízben lépett

föl. Évi fizetése 15.000 frankról fokosint 60.000 frankra emelkedett.

‡ Blaha Lujza asszony június 27-én lépett fel először Nagyváradon a „Piros bugyelláris“-ban. A közönség zajos tapsal fogadta. Veres selyemszalaggal átkötött pompás élő virágkoszorút nyújtottak át.

‡ Erdélyi Marietta k. a. és Csóka Sándor színigazgató ügyében a színeszek központi államtanácsa négy szavazattal három ellenében azt határozta, hogy a kisasszony köteles visszatérni Csóka társulatához. Erdélyi Marietta k. a. erre a kormánytanács elnökéhez intézett levelben kijelenté, hogy kilép a színikezelésből és ezután csakis mint műkedvelő fog fellépni.

‡ A rögtönzések ellen. Nagyváradon a színügyi bizottság kötelességévétette Mannsberger Jakab színigazgatónak, hogy jövőre nézve tagjainak szigorú büntetés terhe alatt tiltsa meg a rögtönzéseket. Azon esetben pedig, ha a tagok valamelyike oly koupletteket akar énekelni, melyek a darabban ninesenek benne, köteles azokat előbb az igazgatóság útján a színügyi bizottságnak benyújtani.

‡ A bécsi burgszínházban a jövő színházidény alatt Szigligeti Edének „A trónkereső“ című drámája színre fog kerülni, Schnitzer J. fordításában.

Képzőművészetek.

. Festőművészeti pályázatok. Az orsz. magyar képzőművészeti társulat idei őszi kiállításán a következő pályadíjak lesznek kiosztva: 1. A Munkácsy Mihály-féle 6000 frankos művészi ösztöndíj, kiváló tehetségű ifjabb hazai művészek Párisban való továbbképzésére. 2. A képz. társulat 800 aranyfrtos művészi nagy díja, melyre hazai művészek pályázhatnak bármely fajta festészeti műveikkel. 3. A Ráth György királyi táblai tanácselnök és az orsz. képzőművészeti tanács alelnöke által néh. Ráth Károly örökösei részéről tett alapítványból egy díszokmány és 100 darab 4 frtos aranyból álló díj csak hazai művész által olajban festett táj- vagy állatképpért. 4. A király által, a magyar egyházi festészet emelése végett, a vallás-alapból engedélyezett javadalom terhére, a vallás- és közoktatási miniszter által a magyar egyházi festészet emelése tárgyában alakított bizottság részéről két 200—200 frtos díj, színvázlatokra és pedig a) a bars megyei Jánna község temploma számára Nepomuki sz. Jánost és b) a lévai kegyes rendiek temploma számára sz. Józsefet, Jézus nevelő atyját ábrázoló oltárkép színvázlatára. 5. Ipolyi Arnold püspök a társulat elnökének 500 frtos pályadíja magyar történelmi tárgyú festményre vagy ennek színvázlatára. Bővebb részletek a műcsarnokban megtekinthetők.

. A d a l m ű s z i n h á z é p i t é s e. Az épület külsején a kőfaragási majolika és egyéb díszítési munkálatok legnagyobb részt be vannak fejezve. A homlokzaton elhelyezendő négy utolsó szobor körülbelül 6 hét alatt már fel lesz állítva. A főhomlokzat 4 fülkéibe helyezendő négy muzsa alakjait és pedig: Melpomene, Thalia, Terpsichore és Erato, most mintázzák. Az épület belsejében befejezték a színpad függőnytartóját és a zsinórpádlás vasszerkezetét. Jelenleg a nézőtér ács munkálatain foglalkoznak és a 2-ik és 3-ik emeleten e munkálatokkal már nagyon előre haladtak. A mennyezet nádazása és bevakolása is folyamatban van és a légszesz, ugyancsak a fűtő csövek elhelyezését nemsokára befejezik. Az épület díszes és széles fölépcsőjét most helyezik el.

. K o s s u t h - A l b u m. Gyulai László festő a napokban fejezte be a Kossuth-album címlapját képező aquarel festmény vázlatát. A vázlat a felhők közül kibontakozó szabadság geniuszát ábrázolja, amint lábainál a felszabadult nemzet égő áldozatát mutatja be; míg a rabszolgaságot személyesítő rossz szellem futva igyekszik a sötétben elrejtőzni a szabadság hajnala előtt. A rajz úgy kompozíciójára mint kivitelére nézve

dicséretére válik a művészek. A kép maga mint az album belső lapjai 60 cm. magas és 45 cm. széles lesz az album aláírói fényképnymatban mindnyájan meg fogják kapni. Az albumnak eddigelő az ország összes megyéből s városaiból mintegy 20 ezer aláírás gyűlt már össze. Budapest főváros közönségéhez most küldettek szét az aláírások s már is tömegesen érkeznek az aláírások. Az albumot egy az ország különböző vidékeiről egybeállítandó küldöttség fogja Kossuthnak átadni s a küldöttség vezetője a függetlenségi párt egyik tekintélyes tagja lesz. kit Halász, az album tervezője a napokban fog e célra felkérni.

. K é p z ő m ű v é s z e t. Kovács Zsigmond veszprémi püspök, annak idejében Munkácsy remekművének megvétele céljából 1000 frtot küldött; legutóbb pedig, miután a „Krisztus Pilátus előtt“ megtartása iránti óhajok hajótörést szenvedtek az érintett összeget a képzőművészeti társulat céljaira fordíttatni rendelte. A társulat igazgatósága, a pénzfelvételek alkalmából, a nagylelkű adományért az érdemű főpaphoz köszönetet nyilvánító levelet intézett, a melyben elismeréssel utalt arra, hogy a magyar főpapság a közművelődési törekvéseknek mindig áldozatkész pártfogója. A képzőművészeti társulat műlapjai, kiről a ggházy „Tereferre“ című képenek sokszorosítását a méltán jó hírnévnek örvendő Goupil A Cie párisi cég vállalta el. A műcsarnok látogatói bizonyára élénken emlékeznek még e kitűnő festményre, mely a magyar népcélból megkapó hűséggel van kiragadva.

. A m ű c s a r n o k b ó l. A műcsarnok középső felülvilágított nagy termét, a célszerűbb világítás szempontjából Munkácsy kezleményezése folytán, általa Párisban készítenő tervezet szerint teljesen át fogják alakítani. Az ehhez szükséges keresztmetszeti tervrajznak a kivitelét Schikedanz Albert, az iparművészeti muzeum titkára vállalta magára. Würzburgban, az ottani egyetem fennállásának 300-ik évfordulója alkalmából, az ünnepély díszének emelésére s egyúttal a várható számos idegen látogató kedvéért, az ottani művészegylet saját helyiségeiben kiállítást rendez élő művészek alkotásaiból. A magyar képzőművészeti társulathoz érkezett meghívó szerint, a kiállításban részt venni szándékozók ez iránti bejelentése közvetlenül az egylet választmányával (Ausschuss des Würzburger Kunstvereins I. Vorstand Clemens Graf von Stauffenberg) július 5-ig közlendő s a kiállítandó művek oda legkésőbb július 20-ig beküldendők.

La Hongrie à l'Étranger.

(Redigée par A. Bánfi).

Une foule compacte et des plus choisies se pressait le 24 passé au théâtre populaire pour assister à la première de „l'Assomoir“. M. Halmy, l'excellent artiste du théâtre national, a joué le rôle de Coupeau. Le succès a été encore un plus parfait que celui de „Nana“. Tous les interprètes s'acquittèrent bien de leurs rôles. Le jeu était simple, léger et naturel sans pompe et pathos théâtrale. Partout de vraie réalité. Nous le répétons, l'interprétation était excellent. Ce n'est pas sans une certaine crainte, que nous avons vu le rôle de Gervaise passer dans les mains de Mme Sidonie Rákosi. En bien, nous avons une fausse appréhension. Mme Rákosi a fait de Gervaise une création accomplie. Au dire de tout le monde, elle s'est surpassée. M. Halmy a composé le rôle on ne peut plus difficile de Coupeau, avec un art parfait. Il est au dessus de tout éloge. Son apparition comme ivrogne estropié a provoqué une véritable explosion d'enthousiasme. En somme, grand succès aussi pour la France que pour la Hongrie. — C'est M. Eugène Rákosi, notre génial écrivain et publiciste qui a traduit la pièce.

L'académie de musique a terminé la semaine passée, par deux concerts, ses examens annuels. La petite salle de la Redoute était pleine, c'est à dire, quelle charmante réunions d'élégantes et jolies femmes. Nous ne pouvons pas constater un succès complet : mais plusieurs morceaux nous ont satisfait et donné des espérances pour l'avenir. Parmi les interprètes et jennes compositeurs méritent Messieurs : Gaál, Meyer, Manheimer tous nos éloges, aussi pour leur jeu brillant et correct, que pour leur compositions assez gentiles.

Les examens publics du Conservatoire national sont aussi terminés. La semaine passé a eu lieu un concert donné par les élèves, dans la petite salle de la Redoute, sous l'habile direction du professeur Huber. Le public était très nombreux et bien disposé, le programme très choisi. Nous croyons devoir en citer : le 6-me Concerto et une „Suite“ pour Violon de Vieuxtemps, et plusieurs morceaux hongrois. Les élèves les plus avancés ont exécuté plusieurs chefs d'oeuvres classiques. Il ont eu un succès mérité. Notamment Mdelles Zerdahelyi, Székely, Schölnaszt, Kriszt, Guttman. Messieurs Petykó, Szuk, Szüdfeld, Reményi. Les violonistes sont les élèves de M. Huber.

Notre incomparable Blaha, a pris déjà son congé annuel pour enchante aussi le public dans les provinces.

Egyveleg.

Egy Liszt banketről beszéli el ifj. Ábrányi Kornél a következő kis esetet : A Krisztus-oratórium első előadására 1873-ban elmentünk Weimarba többen, köztünk Apponyi Albert, Mihalovics Ödön és Végh János. Liszt Ferenc is Weimárban volt akkor, és az ő tiszteletére nagy dalárünnepet rendeztek Merseburgban. Ugyanott, a hol a magyarok oly véres esatát veszettek el, és a hol Lohel vezért bitóra kötötték a németek. A dalárünnepre meghívták Liszt Ferencet s vele együtt a nála levő magyarokat

is. Így mint meghívottak, mi is elmentünk Liszt Ferencel Merseburgba, a hol óriási deputáció fogadott, s végig menvén a processzió végén Merseburg utcáin, a nagy ovációk közt már-már szégyelni kezdtük magukat, hogy ime a németek csaknem jobban értenek az ünnepléshez, mint a magyarok. Mert Lehel vezér óta még magyar embert nem bámultak úgy Merseburgban, mint Liszt Ferencet. De meglett a dalárünnep és jött a díszlakoma. Liszt a főhelyen ült, s mi körülötte. Az ebéd, a galambok minden mód szerinti föltalalását leszámítva, elég jó volt. Ugy a borok és a toasztok is. Ámde ebéd végén jön a zahlkellner, és pénzt szed mindenkitől. Kezdi pedig rajtunk. Mi ránézünk, mintha mondanók: minket meghívtak ide, mi vendégek vagyunk. De a német nem ért magyarul, s nekünk fizetni kell. — Egyikünk a Liszt Ferenc díszbédjét is kifizette. De azért nem bosszankodtunk, sőt jól esett nekünk, mert kevélyen gondolhattuk el, sőt ki is mondhattuk, hogy ilyen minálunk Magyarországon nem történhetik. Mert a kit mi magyarok meghívunk, az a mi vendégünk.

*

Magyar népzeneészek nyomora Oroszországban. Az oroszok nem igen lelkesülnek a magyar népzeneért, mert az utolsó két év alatt három magyar népzenekar ment tönkre Oroszországban. Duka Tivadar a múlt év nyarán ment ki oda 14 tagból álló zenekarával, a legszebb reményekkel és ujdonatú díszmagyar ruhával s most utolsó levelében arra kéri itt lakó nejét hogy küldjön neki pénzt a hazautazásra, mert különben előli magát. A zenekarnak már kezdetben sem volt jó dolga Oroszországban és a tagok épen csak annyit kerestek, hogy szűken megélhettek belőle. A tél azonban növelte helyzetük nehézségeit, mert Kievből megakadtak és nem tudtak tovább utazni. Ott csakhamar megunták őket, keresetük nem volt képes szükségletüket fedezni, a zenekar nagybögöse megbetegedett és meghalt. Öten, köztük a eimbalmos is, megunva a nyomort, elszakadtak a zenekartól és állítólag valahogyan haza jöttek, míg a többiek Duka primással együtt még most is ott vannak és nagy nyomorral küzdenek, miből majd csak helybeli kollegáik jószívűsége — kik utiköltség előteremtésére gyűjtést indítottak — menti ki őket.

*

Sorsüldözött festőművész. Egy fiatal festőművész hazánkfa néhány év előtt tanulmányai folytatása végett kiment Münchenbe. Itt esetje után akarta magát fenntartani, de a szerencse olyannyira nem kedvezett neki, hogy a napokban ott a legnagyobb nyomorban halt el. Egy krajcárt sem hagyott hátra, s a város temettette el a szerencsétlen ifjut saját költségén a legegyszerűbb 5 márkás temetéssel. Miután az elhunyt-nak Budapesten több rokona van, München város tanácsa megkereste a főkapitányságot, hogy a temetési díjat a rokonoktól szedje be és küldje el

---

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

Egy hangverseny-zongora

7 oktávás, a »Produktiv szövetség« gyártmánya, elutazás miatt olcsón eladó. Bővebbet a kiadóhivatal.

24. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK

HETI SZEMLEJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS:

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB. POLLEINI EDÉ ES TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMLEK-NAPTÁR.

Julius 3-án.

1874. halt meg Bendel Ferenc, zongoraművész és zeneszerző, Liszt tanítványa. Szül. 1840. Prágában.

Julius 4-én.

1802. szül. Labitzki József, zeneszerző Schönfelden (Csehország).

1811. szül. Pleyel C. Mária, híres zongoraművésznő Párisban.

Julius 5-én.

1571. halt meg Fabricius György, híres költő és zenekritikus.

Julius 6-án.

1819. szül. Langer Hermann, zeneszerző és író Höckendorfban (Szászország).

Julius 7-én.

1713. először adatott elő Händel „Te Deum“-ja Londonban.

Julius 8-án.

1826. szül. Chrysañder Frigyes, zeneíró Meklenburgban.

Julius 9-én.

1847. először adatott elő Spohr „Babylon bukása“ című oratoriuma Londonban.

A huszonegyedik szám tartalma :

Német zeneakadémia a sugáruton.

A zeneakad. vizsgahangversenyei.

Zenetanítás a vidéken.

Énekügyünk a leányiskolákban.

Tárca :

A. »A pálinka«.

B. Raff Joachim.

T. olvasóinkhoz!

Zene.

A színpalak világából.

Képzőművészet.

La Hongrie á l'Etranger.

Egyveleg.

Hirdetések.

A társulat zongora-termék   következő hangszerek
kaphatók és ajánlunk:

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrizést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrizésére.

Megjuthat a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában:

A

VÖRÖS SAPKA

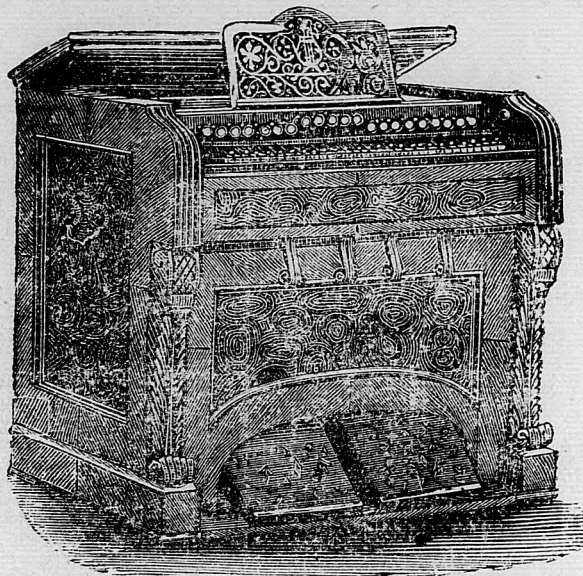
népszínművének összes kedvelt dalai.

1. »Ugyan rózsám mit látsz rajtam.«
2. »Az orcája olyan mint a gyöngye harmat. (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
3. »Ripi-ropog a csizmám« (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
4. »Sir a madár, sir a száraz ágon« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
5. »Hallja-e, hallja-e, kis violám« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
6. »Sokszor nézek fel az égre.«
7. »Galagonya bojtortján.«
8. »Vágtat a ló, elszakadt a kantárja.«

E népszínmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszínházban.

Kapható a társulat nemz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv- és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok

Titz Péter utóda
Katykiewicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

➔ *Árjegyzékek kívánatra émentve küldetnek*

! Ehrbar !

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	{	kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete		

„Produktiv szövetkezet“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyaggyár készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

➔ **A nagy arany éremmel kitüntetve.** ➔

SCHMIDT FERENCZ

„Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák
Rövid szalon, diófából
„ „ fekete.

Árjegyzék küldetik, díj nélkül.